

Motion till riksdagen 2025/26:1236

av **Ingela Nylund Watz och Anna Vikström (båda S)**

Utredning av behovet av att utveckla en nationell definition av brottsförebyggande arbete

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en nationell definition av brottsförebyggande arbete och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I den organiserade brottsligheten som riktas mot välfärdssystemen utgör vinsterna från de olika brottsuppläggen ofta en basinkomst i ett kriminellt ekosystem.

Välfärdssystemen utgör ett nät av utbetalningssystem på kommunal och nationell nivå som hänger ihop och ofta är beroende av varandra. Tar man sig bara in i ett system öppnas dörrarna till andra genom att gapen mellan olika myndigheters ansvarsområden utnyttjas. Denna brottslighet är därför systemhotande. Vinsterna används inte sällan för att finansiera annan brottslighet, t.ex. narkotikahandel och utpressarverksamhet.

Konflikter som uppstår om de olika ”affärsuppläggen” i den kriminella miljön leder till ett allt mer upptrappat våld.

Den Socialdemokratiskt ledda regeringen genomförde flera åtgärder i syfte att bekämpa den organiserade brottsligheten. Sekretesslättnader för informationsutbyte mellan myndigheter, införandet av ett folkbokföringsbrott, möjligheten att kontrollera

bosättning, ett pilotprojekt med syfte att öka ordning och reda i folkbokföringen och resurstillskott till berörda myndigheter är några exempel på detta. Beslut fattades om att inrätta en ny myndighet för att stärka arbetet med att minska felaktiga utbetalningar genom en systemövergripande kontroll. Dessutom föreslog den Socialdemokratiska ledda regeringen stärkta åtgärder för att kontrollera ersättningar för sjuklönekostnader och brottslighet inom lönegarantiområdet, stärkt förmåga att stoppa oseriösa aktörer inom välfärdsområdet, stärkt samverkan mot arbetslivskriminalitet, stärkt arbete mot organiserad ekonomisk brottslighet och åtgärder för att motverka fusk på vägtransportområdet.

Den Socialdemokratiska ledda regeringen vidgade också perspektivet på brottsbekämpningen genom att lyfta fram kommunernas roll och möjligheter att bidra till att upptäcka och förhindra välfärds brott, i samverkan med andra myndigheter bl a genom direktiven till utredningen om utökat informationsutbyte, DS 2022:13, som presenterade sina förslag den 1 juli 2022. Riksdagen har därefter i bred enighet under våren 2023 beslutat att lagfästa kommunernas arbete med att förebygga brott.

Den nya lagstiftningen är välkommen men är dock behäftad med vissa svagheter. En sådan är bristen på definition av vad som utgör brottsförebyggande arbete. Att lagstiftningen ger ett stort utrymme för kommunerna att själva avgöra vilka insatser som är nödvändiga utifrån lokala förutsättningar är fullt rimligt. Det systemhot som föreligger mot våra gemensamma välfärdsystem genom den organiserade brottslighetens raffinerade brottsupplägg kräver dock en samhällelig beslutsamhet och att alla drar åt samma håll.

Ekobrottsmyndigheten och andra remissinstanser framförde i sitt remissvar på utredningen som ligger till grund för den nya lagstiftningen att bristen på definition av vad som utgör brottsförebyggande arbete riskerar att innebära att kommunerna inte börjar arbeta mot ekonomisk brottslighet i högre grad än idag eftersom den är mindre synlig än annan brottslighet. Kommunerna har dock möjlighet att upptäcka ekonomisk brottslighet genom sin lokala kännedom om fastighetsmarknaden och oregistrerad näringsverksamhet. Kommunernas kontrollverksamhet av tex livsmedelshandling, upphandling och tillståndsgivning utgör också goda källor för brottsbekämpningen.

Mot bakgrund av det finns starka kopplingar mellan den grova våldsbrottsligheten och den organiserade ekonomiska brottsligheten finns det skäl att tydliggöra och definiera vad som ingår i begreppet brottsförebyggande arbete. Vid sidan av sociala

insatser och samverkan mellan myndigheter bör t ex arbete mot skattebrott, penningtvätt och näringspenningtvätt ingå i en sådan definition.

Ingela Nylund Watz (S)

Anna Vikström (S)